

## Keski-Suomen hyvinvointialueen lausunto

### Keski-Suomen strategia 2025-2050

Keski-Suomen hyvinvointialue kiittää mahdollisuudesta lausua Keski-Suomen strategialuonnokseen. Strategia tarjoaa näkemyksemme mukaan perustellun ja tulevaisuuteen suuntaavan kehysrakenteen, joka tukee alueen kokonaiskestävyyttä ja alueen kehittämistä kokonaisuutena. Hyvinvointialueen näkökulmasta Keski-Suomen strategialuonnos ja Keski-Suomen hyvinvointialueen 9.9.2025 päivitetty strategia täydentävät toisiaan.

Keski-Suomen hyvinvointialue pitää Keski-Suomen strategialuonnosta hyvänä lähtökohtana alueen yhteiselle kehittämiselle. Strategiassa tunnistetaan alueen keskeiset haasteet ja mahdollisuudet, ja sen tavoitteet ovat pääosin linjassa hyvinvointialueen strategisten painopisteiden kanssa. Strategioiden yhtymäkohtia ovat erityisesti väestön hyvinvoinnin edistäminen sekä yhteistyö eri toimijoiden välillä keinona tavoitteiden saavuttamiseksi.

Keski-Suomen hyvinvointialue pitää tärkeänä, että strategialuonnoksessa on tunnistettu laaja-alaisia, eri hallinnonalat ylittäviä tavoitteita, jotka tukevat alueen elinvoimaisuutta, yhdenvertaisia palveluja ja hyvinvointia. Lausunnossamme korostamme erityisesti väestön hyvinvoinnin, palvelujärjestelmän kehittämisen ja koulutuksen ja sitä kautta myös osaavan työvoiman merkitystä.

### Keskeiset nostot strategiasta

Strategialuonnoksessa aluekehittämismme lähivuosien painopisteet on koottu neljäksi kokonaisuudeksi:

#### 1. Rohkeasti toimelias

Keski-Suomen hyvinvointialue tukee strategialuonnoksen TKI-painotuksia ja kiinnittyy omalta osaltaan tähän kokonaisuuteen. Työllisyys, toimivat liikenneyhteydet ja sujuvat arjen palvelut ovat myös hyvinvointialueen näkökulmasta ratkaisevia alueen kehitykselle ja asukkaiden hyvinvoinnille. Keski-Suomen strategiassa on tunnistettu yhdeksi keskeisistä haasteista se, että *kansallinen aluekehittämisrahoitus on vähentynyt*. Keski-Suomen hyvinvointialue toteaa, että erityisesti tämän vuoksi on kannatettavaa tehdä laajaa yhteistyötä, jotta pystymme myönnetyillä aluekehittämisrahoituksilla toteuttamaan kärkeä tukevia TKKI- ja muita toimenpiteitä. Keski-Suomen strategia tunnistaa myös EU-rahoituksen merkityksen, jonka suuntaan ollaan jo ottamassa oikean suuntaisia askeleita yhteistyössä Keski-Suomen hyvinvointialueen kanssa.

*Digitaalinen saavutettavuus:* Keski-Suomen hyvinvointialue kannattaa vahvasti strategialuonnoksen tavoitetta ajantasaistaa digitaalista saavutettavuutta ja verkkoyhteyksiä maaseutualueilla. Erityisesti valokuituverkon rakentamisen ja nopeiden mobiiliverkkojen puute heikentää sekä julkisten että yksityisten palveluiden saavutettavuutta. Hyvinvointialue korostaa, että digitaalinen saavutettavuus on keskeinen osa palveluverkkosuunnittelua; digiyhteyksien vahvistaminen on keskeistä erityisesti etävastaaottojen, digiterveyspalvelujen ja sosiaalipalveluiden kehittämisessä ja saatavuudessa. Digitaaliseen saavutettavuuteen liittyy vahvasti digituutorointi tai -opastus, jonka koordinointi Keski-Suomessa hakee vielä paikkaansa.

## 2. Luonnonvoimainen

Ekologisen kestävyys edistäminen on osa hyvinvointialueen toimintaa, esimerkiksi toimitilojen energiatehokkuuden, liikkumisen ratkaisujen ja hankintojen kautta. Olemme ottaneet käyttöön indikaattorin hankintojen hiilijalanjäljen mittaamiseen ja arvioimme päätösten ympäristövaikutuksia systemaattisesti. Hyvinvointialue on sitoutunut vähentämään toimintansa ympäristökuormitusta ja tukee siten maakunnan ilmastotavoitteiden saavuttamista.

Kestävyys ymmärretään kokonaisuutena, johon kuuluu ympäristön lisäksi myös sosiaalinen ja taloudellinen ulottuvuus: palvelujen jatkuvuus, riittävä ja osaava henkilöstö sekä asukkaiden hyvinvointi.

## 3. Toisistamme ja tulevaisuudesta huolehtiva

Tämän osion tavoitteita hyvinvointialue pitää erityisen merkittävänä ja tavoiteltavina, ne linkittyvät vahvasti Keski-Suomen hyvinvointialueen strategiaan tavoitteisiin.

- **Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen:** Liikunnallisen elämäntavan vahvistaminen on hyvinvointialueen, kuntien ja muiden kumppaneiden yhteinen tavoite. Yli puolet keskisuomalaisista ei liiku terveysliikuntasuosituksen mukaisesti. Asukkaiden omaehtoisen hyvinvoinnin edistämisen tulemiseen tarvitaan monitoimijuutta. Alueellisten terveys- ja sairastavuuserojen kaventaminen sekä vaikuttaminen haitallisiin elämäntapatekijöihin tulee olla yhteinen päämäärä.
- **Järjestötoiminta:** Näemme järjestöjen ja yhteisöjen roolin tärkeänä palvelujen täydentäjänä ja ennaltaehkäisevän työn vahvistajana.
- **Nuoret:** Hyvinvointialue korostaa nuorten roolia alueen tulevaisuuden rakentajina. Nuorisovaltuuston kautta nuorten ääni kuuluu aidosti päätöksenteossa. Erityinen huoli on NEET-nuorten lisääntyvästä määrästä, eli nuoret, jotka eivät ole työssä, opiskelemissa tai varusmiespalveluksessa. Nuorten hyvinvoinnin edistämiseksi on tärkeää kiinnittää huomiota myös perheiden hyvinvointiin.
- **Kokonais-turvallisuus:** Turvallisuus ja varautuminen on nostettu keskeisempään rooliin myös hyvinvointialueen päivitettyyn strategiaan. Eri toimijoiden yhteistyö on välttämätöntä, jotta voimme turvata asukkaiden hyvinvoinnin, turvallisuuden ja palvelujen jatkuvuuden.

## 4. Ylpeästi keskisuomalainen

Pidämme tärkeänä, että strategialuonnos korostaa osallisuutta, yhteistyötä ja alueellista identiteettiä.

Osallisuus on yhteinen asia, ja ylpeys omasta maakunnasta vahvistaa yhteisöllisyyttä, yhteenkuuluvuutta ja sitoutumista yhteisiin tavoitteisiin. Tämä lisää Keski-Suomen vetovoimaa niin asuinpaikkana kuin työpaikkana. Strategialuonnoksen korostama yhdessä tekemisen kulttuuri tukee hyvinvointialueen omaa strategista linjaa ja arvoja. Hyvinvointialue on kehittänyt aktiivisesti osallistumisen tapoja, esimerkiksi asukastilaisuuksien, -raatien ja digitaalisten osallistumismahdollisuuksien avulla. Lisäksi vaikuttamistoimielimet tarjoavat tärkeitä kanavia eri väestöryhmien ja toimijoiden äänen esiin tuomiseksi.

Järjestölähtöinen ja yhteisölähtöinen toiminta täydentää julkisia palveluja erityisesti ennaltaehkäisevässä työssä, osallisuuden tukemisessa ja vaikeammin tavoitettavien väestöryhmien parissa.

## **Strategiaan tulisi nostaa vahvemmin terveyserojen kaventaminen**

Keski-Suomen hyvinvointialueen näkemyksen mukaan, että strategiaan tulisi nostaa vielä vahvemmin esiin hyvinvointi- ja terveyserojen kaventaminen. Hyvinvointi- ja terveyserojen kasvaminen voi luoda ei toivottua maaperää laajasti ajatellen asukkaiden turvallisuudelle ja turvallisuuden tunteelle.

Ikääntyvän väestön ja kasvavien hyvinvointihaasteiden vuoksi on tärkeää, että:

- hyvinvointierojen kaventaminen nostetaan strategian keskiöön, ja
- ennaltaehkäisevän työn sekä palvelujen saavutettavuuden parantaminen kirjataan konkreettisiksi toimenpiteiksi.

## **Seuranta ja vaikuttavuus**

Strategian toimeenpano edellyttää selkeitä mittareita ja järjestelmällistä seurantaa. Hyvinvointialue esittää, että:

- strategian vaikuttavuutta arvioidaan säännöllisesti yhteistyössä alueen toimijoiden kanssa, ja
- Hyvinvointialue näkee tärkeänä, että hyvinvointialue voi osallistua aktiivisesti strategian toteutumisen arviointiin.